

Finansdepartementet

Vår referens/dnr:

SN Dnr 2021-88

Er referens/dnr:

Fi2021/01444

2021-08-13

Remissvar

En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner (SOU 2021:16)

Svenskt Näringsliv tackar för möjligheten att ge synpunkter på ovanstående betänkande.

Utredningen omfattar ett flertal skilda områden. Svenskt Näringsliv finner endast skäl att yttra sig över förslagen rörande automatiserat beslutsfattande, som tillstyrks i sin helhet.

Automatiserat beslutsfattande

Reformernas betydelse

Svenskt Näringsliv välkomnar utredningens förslag om automatiserat beslutsfattande. Förslagen innebär begränsade, men ändå meningsfulla, potentiella förbättringar inom för näringslivet framför allt tre relevanta områden.

Genom automatiserat beslutsfattande finns möjlighet att påskynda handläggningstider. För många företag krävs flera kommunala tillstånd för att få bedriva eller genomföra förändringar i sin verksamhet. Långa handläggningstider kan innebära såväl stora verksamhetsproblem som stor frustration. Genom att automatisera vissa beslut för företagen, eller genom automatisering frigöra resurser för att korta handläggningstiderna i de företagsärenden som kräver manuell hantering, kan möjligheten att bedriva företag förbättras.

Inom flera tillståndskategorier sätts de kommunala taxorna för tillstånd och tillsyn utifrån självkostnadsprincipen. Företagens kostnad är därmed direkt kopplad till hur hög kommunens kostnad för handläggningen är. Effektiviserad handläggning genom automatiserat beslutsfattande har därmed potential att på sikt medföra en viss minskning av företagens kostnader för kommunala tillstånd.

Förslaget påverkar även kommunernas möjlighet att använda resurserna så effektivt som möjligt. Den effektivisering som åstadkoms kan användas till kortare handläggningstider, bättre skolresultat eller andra åtgärder som underlättar företagets kompetensförsörjning, sänkt skatteuttag eller annat som förbättrar möjligheten att bedriva företag. En effektivare offentlig sektor stärker Sveriges och svenska företags konkurrenskraft.

Framtidssäkrade förslag

Utredningen föreslår att en nämnd som huvudregel ska kunna delegera beslutsfattande till en automatiserad beslutsfunktion på samma sätt som till en tjänsteperson inom förvaltningen. Det är en lösning som gör att lagstiftningen framtidssäkras. De tekniska möjligheterna till automatiserat beslutsfattande kommer stadigt öka. Förslaget innebär att kommuner tillsammans med innovativa företag har möjlighet att dra nytta av teknikutvecklingen där de utvecklar nya produkter och lösningar för den kommunala förvaltningen utan att en ny tidskrävande lagstiftningsprocess krävs.

Enhetlighet ställs mot utvecklingstempo

Företag värdesätter generellt när kommuner och myndigheter har en enhetlig regeltillämpning och likartade processer för att uppnå likabehandling av företag i likartade ärenden och underlätta för företag med verksamhet i olika kommuner. Utredningens förslag innebär att kommunerna ges ett stort utrymme att själva avgöra för vilka ärendetyper automatiserat beslutsfattande ska tillämpas, vilket kommer innebära en ökad variation i hur kommuner hanterar ärenden. Enhetligheten ställs mot den utvecklingstakt som kommuner kan hålla i digitaliseringen och automatiseringen.

Svenskt Näringsliv bedömer att utredningens prioritering är riktig. Beroende på faktorer som kommunens storlek, ärendeantal och digitaliseringsgrad kommer det finnas stora skillnader i vilken reell effektivisering som automatisering av en viss ärendetyp skulle medföra. För vissa kommuner kommer det finnas en stor vinning i att vara en tidig användare inom vissa ärendetyper. Dessa tidiga användare kommer vara viktiga för att utveckla metoder och göra investeringar i det automatiserade beslutsfattandet. I detta läge skulle krav på enhetlighet i nyttjandet av automatiserat beslutsfattande i alltför hög utsträckning hämma arbetet med att effektivisera och digitalisera den kommunala förvaltningen.

En förhoppning är att användandet av automatiserat beslutsfattande och behovet av att kodifiera beslutsgrunderna på sikt kan medföra en harmonisering av riktlinjer och rutiner. Över tid kan det innebära en ökad enhetlighet mellan kommunerna jämfört med idag.

Begränsningar i delegationsrätten

Utredningen föreslår att delegation till en automatiserad beslutsfunktion inte får ske i ärenden som kan laglighetsprövas, i upphandlingsärenden, i ärenden av principiell betydelse och i ärenden som inte kan överklagas. Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning och vill särskilt betona vikten av begränsningen avseende beslut som inte kan överklagas. Det föreligger en risk att det uppstår situationer, exempelvis på grund av tekniska problem, som innebär att enskilda drabbas av felaktiga beslut och där förvaltningsrättens regler om rättelse och ändring av beslut inte är tillämpliga.

Jens Hedström

Daniel Andersson